

Ekonomi ve Hukuk Buluşmaları – Mersin

Çukurova'nın Geleceği: Hukukuyla da Bölgesel Ticaretin Güvenli Limanı Olması için “A'dan Z'ye Türk Yargı Reformu”

22 Nisan 2022

Mustafa Güler, MESİAD Üyesi
(Konuşma deşifre metni)

Hepiniz hoş geldiniz.

Çok teşekkür ediyorum değerli arkadaşlarım. Mersin çok önemli bir coğrafyada. Türkiye'nin en önemli coğrafyalarından birinde. Misyonu bir deniz ili olması. Ayrıca Orta Anadolu, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Irak, İran ve İpek demir yoluyla Kafkaslar, Orta Asya illerinin ta Pekin'e kadar uzanan çok geniş bir coğrafyanın dış ticaret kapısıdır. Bir yanın en çok önemli bir lojistik üstür, lojistik merkezdir. Bir diğeri de tabii üç yüz yirmi beş kilometrelik sahili olan önemli bir turizm merkezi olmaya aday. Turizm kentidir diyemiyorum. Bir diğeri de çok önemli bir tarımsal potansiyeli var. Ama burada da çok ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. Şimdi tabii bir yanıla Mersin'in iki bin sekiz yüz yıllık bir ticaret kenti, deniz ticaret kenti olma bir geçmişi var. Antik döneminde on bir limanıla Doğu Akdeniz'den Batı Akdeniz'e uzanan geniş bir ticaret interladı olan böyle de bir misyonu üstlenmiş. Sonra bir ara verilmiş.

Tarsus Limanı'ndan sonra Mersin Liman iskelesinden başlayan bir serüven. Arkasında bin dokuz yüz altmış ikide başlayan limanımız ve arkasında doksanlı yıllarından itibaren yeni liman, yeni potansiyel için, yeni liman arayışları başlayan bir arayışımız var.

Şimdi hukukun üstünlüğü aslında oldukça değerli bir kavram. İş insanları ekonomiyle demokrasinin ayrılmaz ikili olduğunu söyleriz. Bunun en önemli bacağı da hukukun üstünlüğüdür. Hukukun üstünlüğü sağlamadan ticaret olmaz. Çünkü aile bireyleri arasında dahi alışveriş ancak bir hukuk yani vicdan tabii ki temel kavramdır. Ama bunu vicdanın öteki kişiselleştirme kişiler arasında ilişkiye indirmediğimiz zaman o zaman hukukun üstünlüğü bu ilişkilerin düzenlenmesinde ve ticaretin sürmesine, sürmesi açısından temel bir kavram olarak buluyorum. Şimdi bu limanımız bu hükümetimizden beklentilerimiz de tıkanmış vaziyette.

Hukukun üstünlüğü işte tam burada devreye girmesi gereken Mersin'in temel sorunlarından biridir. Doksanlı yıllardan itibaren başlayan bir arayış iki bin bir yılında Avrupa Komisyonu'nun Beyaz Kitabı var. O dönem lojistik önemi dünya çapındaki ticaretin büyütülmesi, geliştirilmesi için bu kavramların temelleştiren beyaz kitap onaylandıktan sonra Türkiye'nin de buraya entegre edilmesi söz konusu olunca İki bin bir yılından itibaren yapılan bir çalışmayla işte bu lojistik pardon liman arayışlarının bir yol almasına bir kararlar dizisi başlıyor.

Avrupa Birliği entegrasyonu içerisinde işte iki bin üç yılı destekleriyle bir proje hazırlanıyor. Bu proje sonrasında işte denizlerimizde Türkiye'de denizlerinde üç tane deniz önemli liman öngörülüyor. Bunların başında Mersin ana konteyner limanı geliyor. Diğer bir Çandarlı'da. Üçüncüsü de Karadeniz'de. Yani üç denizimizde üç tane liman öngörülüyor.

Bunlardan iki tanesi Mersin başta olmak üzere Çandarlı analimanı, hap limanı olarak görülüyor. Çünkü bu tür konteyner ticaretimiz şu anda bizim limanlarımız buna aracılık ediyor.

Güney Kıbrıs ya da Yunanistan limanları üzerinden onların ana limanları üzerinden taşımacılık yaptığı için bir anlamda parayı onlar kazanıyor. Bu Mersin Limanı ve Çandar Limanı ana limanı olarak büyük gemilerin elli beş altmış bin tonluk gemilerin ana gemilere yanaştığı bir liman yapma kararıyla yola çıkarken iki bin altı yılında da hükümet bunu programında da alıyor.

Sonra onuncu beş yıllık kalkınma planında planda yer alıyor. Devamında da Mersin Büyükşehir Belediyesi bir bölü yüz bin ölçekli çevre düzeni planında tadilat yapıyor. Bunu beş yıllık planda da işlemek suretiyle ve çevre şehircilik bakanlığı tarafından da onaylanan bir plan var. Doğru düzgün beklentilerimiz var. İş insanlarının artık bir mevcut limanın önünde tamamen dolguyla elde edilen yeni liman yapılacak. Yaklaşık olarak mevcut liman kapasitesinin altı katına çıkan bir liman beklentimiz var. On iki bin tuye çıkan bir liman beklentimiz var.

Sonra bir bakıyoruz on birinci plan. Beş yıl kalkınma planı görüşülürken birdenbire limanımızı yok ediyor. Liman Mersin Ana Konteyner Limanı olmaktan çıkarılarak Doğu Akdeniz limanı oldu. Doğu Akdeniz ne. Doğu Akdeniz bir bölgedir. Hava tahmini yapmıyoruz. Limandan söz ediyor. Bir lokasyondur bu. Bir coğrafi işaretir. Şimdi Doğu Akdeniz diye planda yer almaya başlayınca topu taca atma derler buna. Mersin bir çırpıda bu ana konteyner limanında kaybetti bundan Mersin bundan büyük bir hayal kırıklığı yaşadık. Oturdu anlatıyor. Ya neresi bu? Doğu Akdeniz'in neresi dedim? İskenderun Limanı ise orada yirmi altı, yirmi yedi tane liman var.

Bu daha önce bunlarla ilgili ölçümler yaptılar. Çünkü hub liman olabilmesi için minimum on altı metre derinliğe erişmesi lazım. Bu büyük gemilerin yanaşması için. Ve Türkiye bu önemli kaynağına erişebilmesi için de o hub limanlara ihtiyacımız var. Çünkü paranın önemli bir bölümünün dünyaya, Avrupa'ya veyahut da Amerika'ya taşınan bütün yüklerimiz sonunda Güney Kıbrıs veya Yunan limanları üzerinden şey yapıyor.

Biz bir çırpıda deniz taşımacılığında yirmi altıncı yılından ta kırk üçüncüye kadar düşen bir irtifa da kaybettik. Şimdi burada bir yandan hukukun üstünlüğü şunun için gündemde. Alınan kararlar bütününden Büyük Millet Meclisi'nde görüşülerek bunlar aslında elde edilen hukuk metinlerdi. Yani programlar, hükümet programları, kararlar plan yıllık kalkınma planları bunların hepsinde yer alırken de belediyeye bir takım adımlar attı. Plan yaptı, buradaki iş insanları, buna ilişkin yatırım programları yaptılar, taşımacılığa ilişkin olarak ufuklarını büyüttüler. Ama bir çıktı da limanımız yok oldu. Yok olurken bakıyoruz yani arkasında kulis türlüğü bunun için gerekli. Limanımız iki bin yedi yılında yedi yüz, tamamı yedi yüz otuz beş milyon dolara özelleştirirken, on yıl sonra, iki bin on yedide yüzde kırkı sekiz yüz yirmi beş milyon dolara satıldı. Avustralyalı bir firma yaptı.

Şimdi bu limanın ortadan kalkması kimin işine yarıyor? Mersinlilerin işine yaramadığı belli, kesin. Bu niye kaybediliyor? Yani bir firmaya oturup bunu kar köpürtmekten başka ne anlamı olabilir?

Burada bütün Mersinli dostlarıma soruyorum. Yani Mersin bir limanı Türkiye daha doğrusu Mersin'den öte aslında Türkiye'nin sorunu. Yani deniz taşımacılığında bütün geniş terranda sahip olan bu Mersin ana konteyner limanı hiç başlamadık. En son başlaması gereken Çandarlı inşaatı başladı. Bitmek üzere. Filyos başladı. O da belli bir yere kadar geldi. Ama Mersin halen daha sözü bile edinmiyor. Üstelik de plandan da çıkarıldı. Meçhul'e gitti.

Potansiyelimiz turizmdir. Turizm aşağı yukarı MESİAD'nın kuruluşuyla yaş çıktı. Otuz yıldır. Otuz yıldır gündemde. Ve bin dokuz yüz doksan altıydı sanıyorum.

Mesut Yılmaz buraya geldiği zaman anlatıyorduk derdimizi anlatamıyorduk. Mesut Yılmaz yine bir seçim arifesinde buraya geldi. MESİAD olarak biz bunu davet ettik. Dedik ki siz şayet seçilirseniz veya hükümet olursanız bizim bu Tarsus kıyı kesim projemizi kararnameyle çıkarıp onun turizm bölgesi ilan eder misiniz? Ederim. İyi peki. Sonunda da koalisyon başbakan oldu. Eh bi süre sonra gittik ziyaret ettik. Vallaha dedik, bize verdiğimiz söz var. Bu sözü yerine getirmelisin, bize söz verdiniz. Bizim turizm bölgemizde, bizim bölgemizin Tarsus kıyı kesim projemizi turizm bölgesi ilan edeceksiniz. Peki, tamam dedi. Kararına çıktı, ilan etti.

Şimdi o günden sonra o günden sonra buranın planları yapıldı, tahsisler yapıldı. Ve bu tahsislerden sonra da iki bin dört yılında dönemin Başbakanımız iki bin dört yılının turizm açılış sezonunda dedi ki biz Tarsus kıyı kesim projesini inşaatına başlatıyoruz. En geç iki bin yedi yılında turizme açılacaktır. Ve burada o günün rakamları ile yedi bin yatak bir ki sağlık merkezi. Ve birlikte tenis kortlarıyla birlikte bir önemli bir turizm merkezi başlangıçta. Ve arkasında da bununla kalmadı. Biz yedi bine yedi bin daha ilave ediyoruz dedi Sayın Zafer Bakanımız. On dört bin yatağa çıkarıyoruz.

Ondan sonra arkasına saydılar. İşte bunlar hizmete girdikten sonra Mersin şu kadar yağ satacak, şu kadar bal satacak, şu kadar et satacak, şu kadar hizmet edecek, şu kadar hizmet alacak. Mersin zengin olacak, Türkiye zengin olacak. Vallahi iki bin dört yılında Sayın Başbakanımız söyledi. Ondan sonra da bu tahsisler yapıldı. Tahsisler yapılmıştı. Sayın Başbakanımız iki bin yedide bunun açılacağını söyledi.

Birkaç defa temel atıldı. Temel de atıldı. Temel atanlar yine aynı uçakla beraber döndüler. Sayın Başbakanımızla beraber döndüler. Yani temel atıldılar. Bir dönemde Erbakan'ın meşhur temelleri vardı. O dönemin senatörlerinden biri bagaja bu temellerden birini koyup Türk Millet Meclisi'ne getireceğiz. Bu

temel de Niyazi Ünsal'ın taşıdığı otomobil bagajına taşıdığı temellere dönük. Şimdi burası tam yirmi yıla yakındır tahsisleri yapılmış.

Yine meşhur şirketlerimizden bunlardan beş tanesine tahsis yapılmış. Diyoruz ki ya çekilin ya tahsilleri iptal edin. Ya başlasınlar. Önce dediler ki havalimanı ihale edilsin ondan sonra biz başlayalım. İyi peki. Turizm yolu yapılınsın ondan sonra başlayalım. Turizm yolu da yapıldı bağlantıları. Altyapısı. Altyapısı ne diyor yapılınsın? Peki o da yapıldı. Yol yapıldı. Elektrik gitti. Su gitti. Fakat bir türlü turizm yatırımcıları buraya gelmediler. Şimdi buradan şeffaflık; tahsisler duruyor. Tahsisler duruyor. Onlar cepte. Onlar cebe koymuş. Ondan sonra Mersin'in kaderiyle oynanmaya devam ediyor.

Biz doğal olarak da hükümet dedik. Bizim muhatabımız. Mersinlilerin bu ülkenin. Turizm gelirleri kaç para? Çünkü şeyi olmayan ithalatı olmayan gelirler olduğu için dar boğazdaki olan dış ticaret açımızı kapatacak olan çok önemli bir delil olmasına rağmen ama kişilerin çıkarları öncelendiği için ülkemizin çıkarı ötelenmiş vaziyette.

Şimdi burada yine hukukun üstünlüğü temel belirleyici rol oynuyor. O zaman Türkiye'yi de sorundur. Yani turizm sorunu çünkü burası on yedi bin dönümlük bir alandır. Bizim bu bölge on yedi bin dönüm bir alandır. Bunun üç bin yedi yüz dönümlük alanı tahsil edilmişti. Geri kalan kısmını ikinci etaplar halinde tahsis yapılacaktı. Ve burası yoğun biçimde.

Çünkü hemen Çukurova Havalimanı artık hemen yanı başında. Beş dakikalık mesafede hiç kimsenin mazereti olamaz. Buradan öteye hiçbir mazereti olamaz. Bir gün kısmet olursa zaman ayırırsanız bu bölgeye özellikle sizi gezdirmek istiyorum.

Egzotik bir bölge. Her yönüyle şu andaki Türkiye'deki değil, dünyadaki turizm merkezleriyle boy ölçüşecek kadar bir yanda arkasında bıçaklayan Berdan Irmağı altı kilometre kumsal kuşaktı. Yandan tatlı su, ön tarafta ince kum ve ön tarafta deniziyle muhteşem bir coğrafya. Ama ama işte bunun yanıtını biz soruyoruz.